

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. ἄμβων ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης εἰσελθόντος εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν. Ἡ λ. καὶ παρὰ Μεουρσ. Ὁ τύπ. ἄγκωνας διὰ παρασυσχετισμὸν πρὸς τὸ ἄγκωνας (ιδ. ἄγκωνας), τὸ δὲ ἔμβωνας ἐκ παρετυμ. πρὸς τὴν πρόθεσιν ἐν.

1) Τὸ ἐν τῷ ναῷ ὑψηλὸν βῆμα, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκεται τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἀφ' οὗ κηρύσσεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἄμβων κοιν. καὶ Κατπ. (Σίλατ. Σινασσ. Φερτ. κ. ἀ.): Ὁ διάκως ἀνέβηκε ἔς τὸν ἄμβωνα γὰρ νὰ πῇ τὸ εὐαγγέλιο κοιν. Σήμερα δὲ ὡς ἡ δίδασκος δίδασκε πάλιν τὸν ἄγωνα (ἡ δίδασκος=ὁ ἱεροκήρυξ) Λέσβ. 2) Ἀνάβαθρον ὑψηλὸν ἐντετοιχισμένον ἢ παρὰ τὸν τοῖχον ἐν τῷ ἐστιατορίῳ μονῆς, ἐφ' οὗ κατὰ τὴν ἐστίασιν τῶν μοναχῶν ὁ ἀναγνώστης ἱστάμενος ἀναγινώσκει θρησκευτικὰς ὁμιλίας Ἀθ.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμβωνας Ρόδ. Ἐμβωνας Ρόδ.

ἀμέ ἐπιφών. Θράκ. (Μάδυτ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιφ. ἀ καὶ τῆς ἀντων. μέ. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. ὦιμέ ἐκ τοῦ ὦ ἐμέ καὶ ἀρχ. οἴμοι ἐκ τοῦ οἴ μοι.

Ἐκφράζει πάθος ψυχικόν, ἥτοι λύπην, ἀπελπισίαν κττ. ὡς τὸ ἀρχ. οἴμοι. Συνών. ἀλλοίμονο.

-αμζά κατάλ. παραγωγικὴ -αμέα ἀγν. τόπ. -αμζά πολλαχ. -αμία Ζάκ.

Ἡ κατάλ. ἀπεσπίασθη ἀπὸ τοῦ μεσν. οὐς. καλαμέα, ὅπερ παρὰ τὸ ἀρχ. οὐς. καλάμη, καὶ ἀπὸ τῶν συνθ. ἀποκαλαμζά, βριζοκαλαμζά, γεννημοκαλαμζά, κριθαροκαλαμζά, σιταροκαλαμζά. Διὰ τὴν τοιαύτην παραγωγὴν τῶν εἰς -ζά πβ. τὰ ἀρχ. καὶ μεταγν. σίδη-σιδέα, φιλύρα-φιλυρέα κττ. Ἰδ. BLangkavel Botan. spät. Griechen 124 καὶ ΓΧατζιδ. MNE 2,198 καὶ 205. Ὁ τύπ. -αμία ἐκ τοῦ -αμέα. Πβ. ΓΧατζιδ. MNE 198 κέξ. καὶ ΑΧατζῆν ἐν Byzant. - Neugr. Jahrb. 9 (1930/2) 72.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται 1) Ὀνόματα δηλοῦντα τὴν καλάμην δημητριακῶν καρπῶν καὶ ὀσπρίων, οἷον: ἀραποσίτι-ἀραποσιταμζά, βρίζα-βριζαμζά, βρόμη-βρομαμζά, κεχρὶ-κεχραμζά, κουνκί-κουνκαμζά, κριθή-κριθαμζά, κριθάρι-κριθαραμζά, ρεβίθι-ρεβιθαμζά, ρόβι-ροβαμζά, σιτάρι-σιταραμζά, φακῆ-φακαμζά, φασούλι-φασουλαμζά κττ. 2) Ὀνόματα δηλοῦντα τὴν περιέχουσαν πρᾶγμα τι χώραν, ἐν τῇ ἀνατομικῇ, οἷον: νεφρὸς-νεφραμζά.

ἀμέθατος ἐπίθ. Σύμ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μεθατος<μεθαίρω.

1) Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον δὲν ἔχουν ἄρει ἐκ τοῦ μέσου, δὲν ἔχουν σηκώσει, ἐπὶ τραπέζης: Τραπέζιν ἀμέθατον. Συνών. ἀσήκωτος. 2) Ὁ μὴ καθαρὸς: Τόπος ἀμέθατος.

ἀμεθυσιζά ἢ, Λεξ. Κομ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀμέθυστος. Διὰ τὸν σχηματισμὸν ἰδ. ἀ-στερητ. 1 β. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Τὸ νὰ μὴ μεθύσκειται τις, νηφαλιότης.

ἀμέθυστος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Σάντ. Τραπ.) ἀμέθυστε Τσακων. ἀμέθυγος Πόντ. (Κοτύωρ. Σάντ. Χαλδ. κ. ἀ.) ἀμέθ'γους Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀμέθυστος. Τὸ ἀμέθ'γους ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἀμέθιγος.

1) Ὁ μὴ μεθυσθεὶς, νηφάλιος κοιν. καὶ Πόντ. (Κοτύωρ. Οἶν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) Τσακων.: Ὁλ' ἐμέτσανε, ἐγὼ μονάχον ἀμέθυστος εἶμαι (ἐμέτσανε=ἐμέθυσαν) Τραπ. Τοῦ τελευταῖο δύο μῆνοι ποτὲ δὲν -ῆ- ὥράκα ἀμέθυστε τὸ μακαρίτα (τοὺς τελευταίους δύο μῆνας οὐδέποτε εἶδον ἀμέθυστον τὸν μακαρίτην) Τσακων. || Φρ. Τὴν ἀμέθυστη ζωὴ μου νὰ τὴν ἔχουν οἱ ἐχτροί μου (σκωπτικῶς, ἐπὶ τῶν συχναῖς μεθυσκομένων) Θήρ. 2) Ὁ μὴ ἀγαπῶν τοὺς πότους Ἰων. (Κρήν.) 3) Ὡς οὐς., πολύτιμός τις λίθος λόγ. πολλαχ.

ἀμελα ἐπίρρ. Πόντ. (Χαλδ.) ἀνάμελα Κύθηρ. Κῶς Πελοπν. (Βούρβουρ.) Τσακων.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀμελος. Ὁ τύπ. ἀνάμελα καὶ παρὰ Βλάχ.

Χωρὶς προθυμίαν, μὲ ἀμέλειαν, ἀμελῶς ἐνθ' ἀν.: Ἀμελα εὐτάει τὴν δουλείαν (κάμνει τὴν ἐργασίαν) Χαλδ. Συνών. ξανάμελα.

ἀμελάγρα ἢ, Λεξ. Πόππλετ. Λάουνδ. Περίδ. Λεγρ. ἀναμελάγρα ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνῶν 23 (1911) 160.

Τὸ μεσν. οὐς. ἀμελάγρα. Τὸ ἀναμελάγρα ἐκ τοῦ ἀνάμελος, δι' ὃ ἰδ. ἀμελος.

Ἐλλειψὶς δραστηριότητος καὶ προθυμίας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἔργου τινός, νωθρότης, ὀλιγωρία, ραθυμία. Συνών. ἀμέλεια, ἀμελησία, ἀμελιά, τεμπελιά.

ἀμέλεια ἢ, Πόντ. (Κερασ.) ἀμέλεια Πόντ. (Κερασ.)

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἀμέλεια.

Ἀμελάγρα, ὃ ἰδ.: Ἀσ' σ' ἐσὸν τὴν ἀμέλειαν ἢ δουλεία ἐχτύπουν ὅπως (διὰ τὴν ἰδικὴν σου ἀμέλειαν τὸ ἔργον ὠπισθοδρομήσει).

ἀμελές ὃ, Θράκ. (Σαρεκκλ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) ἀμιλές Θράκ. (Κομοτ. Μάδυτ.) ἀμᾶλ ἢ, Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ Ἀραβοτουρκ. *amele*.

1) Σύνολον ἐργατῶν ἐκτελούντων ἔργον τι ἄνευ ἀμοιβῆς Θράκ. (Μάδυτ.) Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.): Πάγω-δουλεύω ἔς σὴν ἀμᾶλ Χανδ. 2) Ἐργάτης, συνήθως ὁδῶν καὶ σιδηροδρόμων Θράκ. (Κομοτ. Σαρεκκλ.) Λυκ. (Λιβύσσ.)

ἀμελέτητος ἐπίθ. σύνθ. ἀμιλέτους βόρ. ἰδιώμ. ἀμελέτητε Τσακων. ἀμελέτιγος πολλαχ. ἀμιλέτους βόρ. ἰδιώμ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀμελέτητος.

1) Παθ. ὃ μὴ μελετηθεὶς, ὃ μὴ μετ' ἀκριβείας ὑπολογισθεὶς λόγ. σύνθ.: Δουλειὰ ἀμελέτητη. Πράγματα ἀμελέτητα. β) Ὡς οὐς., διάβολος, σατανᾶς κατ' εὐφημισμὸν (δηλ. ἐκεῖνος τὸν ὅποιον δὲν πρέπει ἢ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μελετήσῃ, νὰ μνημονεύσῃ τις) πολλαχ. γ) Τὸ θηλ. ἀμελέτητη ἢ, ἡ νόσος εὐλογία Ζάκ. Κεφαλλ. Πελοπν. (Ὀλυμπ.): Ἐβγαλε τὴν ἀμελέτητη Ὀλυμπ. δ) Ὁ διαλείπων πυρετὸς (κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐς. θέρη) Κύθηρ. ε) Τὸ οὐδ. ἀμελέτητο τό, δαιμόνιον τι Πελοπν. (Μαντίν. κ. ἀ.) ς) Ὁ μῦς πολλαχ. Συνών. κουφός (ιδ. κουφός). Πβ. ΑΧατζῆν ἐν Ἐπιστημ. Ἡχ. 17 (1930) 35 σημείωσ. 2. ζ) Πᾶν ἐρπετὸν τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς (διότι πιστεύεται, ὅτι διὰ τοῦ εὐφημητ. ὀνόματος ἀπο-

φεύγει τις τὸν κίνδυνον νὰ βλέπη ταῦτα καθ' ὅλον τὸν μῆνα) Ζάκ. **η)** Δένδρον τι (ἴσως ἡ λεγομένη *λοιδοριὰ*) Στερελλ. (Αἰτωλ.) **θ)** Ὁ σικυὸς πολλαχ. Συνών. ἀγγούρι **1**, ἀμίλητο (ιδ. ἀμίλητος), παρὰ ξενό (ιδ. παρὰ ξενος). **ι)** Τὸ σκόροδον πολλαχ. **ια)** Ἡ ραφανὶς πολλαχ. **ιβ)** Ἡ χάλαζα ΝΠολίτ. Μελέτ. 2,424. Συνών. ἀνομολόγητος. **ιγ)** Τὸ ὄξος Πελοπν. (Γέρμ.) Τσακων. Συνών. γλυκάδι, ξίδι. **ιδ)** Ἡ ἐπιληψία Ζάκ. Συνών. γλυκὺ (ιδ. γλυκός). **ιε)** Ἡ ἀσθένεια ἀνθραξ Στερελλ. (Ἀρτοτ.): *Ἐβγαλὶ τ' ἀμιλέτ' γον.* **ισ)** Ἐξάνθημα ἐρπηστικὸν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἢ τῆς κεφαλῆς τῶν παιδίων Πελοπν. (Λακων.) Συνών. ἀμπέλι, ἀμπελοκλάδι. **ιζ)** Ἡ ἀσθένεια καρκίνος Κεφαλλ. **ιη)** Ἀπόστημα ἢ ἔκφυμα ὀδυνηρὸν τῶν δακτύλων Κεφαλλ. Συνών. ἀμπελοκλάδι, καλαγκάθι, καρφί, στεραγκάθι. **ιθ)** Οὐδ. πληθ. ἀμελέτητα τά, οἱ ὄρχεις τῶν σφαγίων πολλαχ.: *Ἐφάγαμε - εἶχαμε ἀμελέτητα σήμερα Κεφαλλ.* Συνών. ἀμίλητα (ιδ. ἀμίλητος **B 5**). Πβ. ἀμάλαγα (ιδ. ἀμάλαχτος **1 γ**), ἀμαρτωλὰ (ιδ. ἀμαρτωλός **B 2**), ἀρχίδι (ιδ. ἀρχίδι), ἀχαμνὰ (ιδ. ἀχαμνός), τρυφερά (ιδ. τρυφερός), τρυφερούλλια (ιδ. τρυφερούλλης). **2)** Ἐνεργ. ὁ μὴ μελετήσας, ὁ μὴ προετοιμασθεὶς κατ' οἶκον, ἐπὶ μαθητοῦ ἢ ἀγορητοῦ λόγ. σύνηθ.: *Πῆγε 'ς τὸ σχολεῖο ἀμελέτητος. Πάλι ἀμελέτητος μοῦ ἦρθες σήμερα, καημένε! Ἀνέβηκε 'ς τὸ βῆμα ἀμελέτητος σύνηθ.*

ἀμελεύω ἀμάρτ. ἀναμελεύω Λεξ. Λεγρ. ἀναμελεύου Τσακων. ἀνεμελεύω Κάμπ. Σῦρ. ἀνεμελεύω Σίφν.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄμελος, παρ' ὃ καὶ ἀνάμελος. Πβ. καὶ μεσν. ἀναμελεύω. Ὁ τύπ. ἀναμελεύω καὶ παρὰ Σομ., παρ' ὧ καὶ μετοχ. ἀναμελεμένος.

Δεικνύω νωθρότητα, ὀκνηρίαν, ἀμέλειαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος, εἶμαι ἀμελής ἐνθ' ἄν.: *Ἀνημέλεψε ἀνημέλεψε δὲν ἐξετέλεψε τὸ δεῖνα Σῦρ. Μὴν ἀνεμελεύης αὐτόθ.* Συνών. ἀμελῶ, τεμπελεύω.

ἀμελής ἐπίθ. λόγ. σύνηθ. ἀναμέλης Κρήτ. ἀνεμέλης Κρήτ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀμελής.

Ὁ στερούμενος δραστηριότητος, οὐχὶ ἐργατικός, νωθρός, ὀκνηρός: *Ἀμελής ἄνθρωπος - μαθητής.* || Παροιμ. *Τ' ἀναμέλη τῇ γυναῖκα ὁ Γληγόρης τὴν ἐπῆρε* (ὅτι ἐν πάσῃ ἐργασίᾳ ἀπαιτεῖται ταχύτης) Κρήτ. Συνών. ἄβραστος **B 1**, ἀκαμάτης **1**, ἀμελητής **2**, ἀμελιάρης, ἄμελος, ἄψητος, τεμπέλης, ὠμός.

ἀμελησία ἢ, Πόντ. (Κερασ.) ἀμελησίγια Πόντ. (Κερασ.)

Τὸ μεταγν. οὐσ. ἀμελησία.

Νωθρότης, ὀλιγογρία. Συνών. ἀμελάγρα, ἀμέλεια, ἀμελιά, ἀμελιό, τεμπελιά.

ἀμελητής ὁ, ἀμάρτ. ἀναμελητής Χίος

Τὸ μεσν. οὐσ. ἀμελητής.

1) Ὁ μὴ μεριμνῶν, ὁ μὴ φροντίζων περὶ τινος, ἀμέριμος. Συνών. ἄμελος **2**. **2)** Ὁ ἀποφεύγων τοὺς κόπους, τὴν ἐργασίαν, φυγόπονος, ὀκνηρός. Συνών. ἄβραστος **B 1**, ἀκαμάτης **1**, ἀμελής, ἄμελος, ἄψητος, τεμπέλης, ὠμός.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ἀμελιά ἢ, ἀμελία Πελοπν. (Λακων.) Πόντ. (Ἱμερ. Κερασ.) ἀμελίγια Πόντ. (Κερασ.) ἀμελιὰ σύνηθ. ἀμιλιὰ Ἄνδρ. ἀναμελία Εὐβ. (Κύμ.) Πελοπν. (Λακων.) ἀναμελιὰ Αἰγίν. Ἄνδρ. Βιθυν. (Κατιρ. κ. ἄ.) Εὐβ. (Κύμ. κ. ἄ.) Θράκ. Κεφαλλ. (Σάμ.) Κρήτ. (Σέλιν. κ. ἄ.) Πάρ. Σύμ. Τήν. Χίος ἀναμιλιὰ Ἡπ. Στερελλ. (Τοπόλ.) ἀνεμελιὰ Θήρ. Θράκ. (Μυριόφ. κ. ἄ.) Ἴων. (Καράμπ. Σμύρν.) Κρήτ. (Βάμ.) Κύθν. Πελοπν. (Τρίτ. κ. ἄ.) Σῦρ. ἀνιμιλιὰ Θράκ. (Μάδυτ.) Σάμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄμελος, παρ' ὃ καὶ ἀνάμελος, ἀνέμελος. Πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,110. Τὸ ἀναμελία καὶ παρὰ Βλάχ., τὸ δὲ ἀναμελιὰ καὶ παρὰ Γερμ. Πβ. ἀρχ. ἀμελία.

Ἀμέλεια, νωθρότης, ὀλιγογρία, ραθυμία ἐνθ' ἄν.: *Ἡ ἀνεμελιά σου τὰ κάνει αὐτὰ Κύθν. Ἀναμελιά σου 'τον κ' ἐν τό 'καμες Σύμ. Ὅχι πῶς δὲ θέλω, ἀναμελιά εἶναι Βιθυν. Ἐχ' ἀναμιλιὰ αὐτὸς οὐ ἄνθρουπους Τοπόλ. Εὐτάγω ἀμελίαν (εὐτάγω=κάμνω) Κερασ. || Παροιμ.*

Μιανῆς ὥρας δουλειά, | ἐνοῦ χρόνου ἀναμελιά (μικρὰν ἐργασίαν δύναται τις δι' ἀμέλειαν νὰ ἀναβάλῃ ἐπὶ πολλὸν χρόνον. Ἡ παροιμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχοῦ) Αἰγίν. || Ἀσμ.

Ἀγάπη, ποῦ 'χα κ' ἔχασα ἀπ' τὴν ἀνεμελιά μου, τώρα τὴ βλέπω 'ς ἄλλον καὶ καίγει' ἡ καρδιά μου Σῦρ. κ. ἄ. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀμελησία.

ἀμελιάρης ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀναμελιάρης Κρήτ. (Σέλιν. ἄ. κ.) ἀνεμελιάρης Κρήτ. ἀνιμιλιάρ'ς Λέσβ. (Πλομάρ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμελιὰ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ιάρης.

Ἀμελής, ἄφροντις. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀμελής.

ἀμελιό τό, ἀμάρτ. ἀνεμελιό Νάξ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀμελῶ.

Ἀμέλεια, βραδύτης: *Ἐλα, ἀνεμελιό δὲν ἔχει, μόνου ὁ κάθε ἕνας νὰ πιάσῃ δὴ δουλειά δου.* Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀμελησία.

ἀμελιστος ἐπίθ. Θήρ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀμελιστος.

Ὁ μὴ διαιρεθεὶς, ἄρτιος, αὐτούσιος.

ἀμελίτωτος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μελιτωτός < μελιτώνω.

Ὁ μὴ ἀναμεμειγμένος μὲ μέλι. Πβ. ἀμέλωτος.

ἄμελος ἐπίθ. πολλαχ. καὶ Πόντ. (Ἱμερ. Κερασ. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) Χίος ἄμιλους βόρ. ἰδιώ. ἀνάμελος Ἄνδρ. Ἀστυπ. Θράκ. (Σηλυβρ. κ. ἄ.) Κάλυμν. Κύθηρ. Πάρ. Πελοπν. (Λακων.) Ρόδ. Σύμ. κ. ἄ. — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. ἀνάμελες Σκῦρ. ἀνάμιλους Ἡπ. Θράκ. (Μάδυτ.) Στερελλ. (Τοπόλ.) ἀνέμελος Θήρ. Θράκ. Κύθηρ. Κύθν. Νάξ. Σῦρ. ἀνέμιλους Ἱμβρ. Λήμν. Σάμ. ἀνήμελος Θράκ. (Σηλυβρ.) Κάμπ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἄμελος. Πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,110. Περὶ τοῦ τύπ. ἀνάμελος, ὅστις καὶ ἐν Ἐρωφίλ. πρᾶξ. Β στ. 379 (ἐκδ. ΚΣάθα 351), πβ. ΦΚουκουλ. ἐν Ἀθηνᾶ 43 (1931) 77.

1) Ὁ ἀποφεύγων τὴν ἐργασίαν, ἀμελής, φυγόπονος, ὀκνηρός πολλαχ. καὶ Πόντ. (Ἱμερ. Κερασ. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.): *Ἀμελος ἄνθρωπος, καρφὶ δὲν τοῦ καίεται!*